

POROČILO O ZAPOSLOVANJU V LETU 1983 IN NAČRT ZAPOSLOVANJA ZA LETO 1984 V OBČINI LJUBLJANA-ŠIŠKA

ANALIZA URESNIČEVANJA NAČRTA ZAPOSLOVANJA V LETU 1983 V OBČINI LJUBLJANA-ŠIŠKA

1. UVOD

Resolucija o politiki izvajanja družbenega plana občine Ljubljana-Šiška v obdobju 1981—1985 za leto 1983 je predvidevala rast zaposlovanja za 1,0 %. V tem okviru so bile v resoluciji ter samoupravnem sporazumu o usklajevanju letnih načrtov zaposlovanja sprejete naslednje usmeritve:

- zaposlovanje predvsem v tistih organizacijah, ki povečujejo proizvodnjo za izvoz in v organizacijah, ki so nosilke prestrukturiranja gospodarstva,
- zaposlovanje na delih in nalogah, ki prispevajo k rasti proizvodnje in dohodka,
- ukinjanje oziroma omejevanje pogodbenega in nadurnega dela, upokojevanje delavcev, ki izpolnjujejo pogoje za upokožitev in dosledno spoštovanje s sporazumom sprejetih usmeritev pri zaposlovanju pripravnikov,
- zaposlovanje v tistih OZD, ki na področju družbenih dejavnosti odpirajo nove kapacitete,
- izkoristiti se morajo možnosti večjega zaposlovanja v drobnem gospodarstvu, zlasti v samoupravnem osebnem delu,

— v letu 1983 mora rasti število zaposlenih v družbenih dejavnostih počasneje od stopnje zaposlovanja v gospodarstvu,

— za delovne skupnosti, organe družbenopolitičnih skupnosti in organizacij velja načelo, da v letu 1983 ne bodo povečevale zaposlitve,

— dosledno uresničevanje dogovorjene štipendijske politike.

Organizacije združenega dela so v svojih načrtih zaposlovanja za leto 1983 predvidele povprečni porast števila zaposlenih za 2,1 %. Do konca leta 1983 pa se je realizirala povprečna stopnja rasti zaposlovanja v družbenem sektorju za 1,6 % ter skupno v družbenem in zasebnem sektorju za 1,8 %.

V nadaljevanju so prikazani doseženi celoletni rezultati v občini.

2. GIBANJE ZAPOSLENOSTI IN ZAPOSLOVANJA V OBDOBJU JANUAR—DECEMBER 1983

2.1. Gibanje zaposlenosti

Po statističnih podatkih (RAD-1) se je število zaposlenih v družbenem sektorju do konca leta 1983 povečalo za 622 delavcev. Pri tem številu zaposlenih se je v gospodarskih panogah povečalo za 623 delavcev (indekst 102,0), v negospodarskih pa za 39 delavcev (indekst 101,0).

Primerjava povprečnih podatkov o številu zaposlenih do konca leta 1983 in 1982 kaže prast v družbenem sektorju za 1,6 %, kar je za 0,6 % iznad resolucijske stopnje rasti ter izpod stopnje, ki so jo OZD predvidele v načrtih zaposlovanja za leto 1983.

Po področjih se je v večini število zaposlenih povečalo, in sicer največ v industriji (+459), trgovini (+152), finančno-tehničnih storitvah (+110) ter prometu in zvezah (+96).

Število zaposlenih pa se je znižalo v gradbeništvu za 185 delavcev ter v obrti za 115 delavcev.

Povečanje števila zaposlenih po področjih je rezultat večjega zaposlovanja v Komunalni energetiki TOZD Butan plin ter finančnih in tehničnih storitvah. Na področju družbenopolitičnih skupnosti in organizacij ter SIS se kaže porast števila zaposlenih (primerjava števila zaposlenih — obdobje na obdobje). Vzrok je zaradi napačnega vodenja

telesnokulturne skupnosti Ljubljana DSSS v občini Center v resnici pa deluje v občini Šiška. Popravek iz občine Center v občini Šiška je bil uradno izvršen v mesecu aprilu 1983. Največje znižanje zaposlenih je v gradbeništvu, kar je rezultat zaključnih gradbenih del, ki so jih izvajale organizacije INGRAD in Obnova ter priselivne organizacije Slikar. K različni dinamiki zaposlovanja v posameznih panogah so največ prispevale preregistracije OZD iz ene v drugo panogo ter priselitve.

2.2. Potrebe po delavcih in kritje potreb

Do konca decembra 1983 so OZD prijavile pri skupnosti za zaposlovanje 6.078 potreb po delavcih, kar je za 16,0 % več kot v enakem obdobju lani. Število kritih potreb je znašalo 4.341 oziroma za 10,5 % več kot lani. Procent kritja je torej znašal 71,4 %, kar kaže na veliko strukturno neskladje med potrebami po delavcih in iskalci zaposlitve.

Največji razkorak med potrebami in kritjem je pri delavcih z visokošolsko izobrazbo, saj znaša procent kritja le 45,2 %. Sledijo priučeni delavci (kritje 44,5 %) ter delavci z višješolsko izobrazbo (kritje 51,0 %). Nizki odstotki kritja so posledica izrazite deficitarnosti nekaterih poklicev, zlasti proizvodnih usmeritev. Pomanjkanje ustrezno usposobljenih delavcev vpliva, da OZD zaposlujejo več ne kvalificiranih delavcev (kritje 113,2 %) kot jih dejansko potrebujejo.

Glede na kvalifikacijsko strukturo se je v letošnjem letu med prijavljenimi potrebami povečal delež delavcev ozkega profila (od 39,0 % na 43,2 %), medtem pa se je delež povečal tudi pri kritju potreb (od 42,0 % na 44,0 %), kar negativno vpliva na celotno kvalifikacijsko strukturo vseh zaposlenih.

2.3. Gibanje nezaposlenosti

Konec decembra 1983 je bilo pri skupnosti za zaposlovanje prijavljenih 364 iskalcev zaposlitve, kar je za 37 oseb ali 9,2 % manj kot konec leta 1982.

Iskalci zaposlitve s srednjo, višjo in visoko izobrazbo, predvsem s suficitarnimi poklici, so sprejemali dela na nižjih delih in nalogah kot so ustrezali njihovim izobrazbam.

Tekom leta se je na novo prijavilo 754 iskalcev zaposlitve, vključenih v delo preko skupnosti je bilo 627, izločenih iz evidence pa 164 (upokojitve, nezglašanje ipd.).

Med vsemi iskalci zaposlitve je 169 žensk ali 46,4 %. Težje zaposljivih oseb je bilo 159 ali 43,7 %. Mladine do 26. leta starosti pa 170 ali 49,0 %.

Konec decembra 1983 je bilo 115 iskalcev prve zaposlitve, kar predstavlja 31,6 % od prijavljenih, v istem obdobju leta 1982 pa je bilo 142 oseb (35,6 %), kar predstavlja zmanjšanje za 27 oseb ali 3,8 %.

Primerjava strukture iskalcev zaposlitve konec decembra 1983 s strukturo istega obdobja 1982 kaže, da v strukturi beleži stopnjo povečanja delež težje zaposljivih iskalcev zaposlitve za 5,3 %.

Pomembni kazalec brezposelnosti je tudi čakalna doba prijavljenih na zaposlitev. Tako je na zaposlitev čakalo do 3 mesece 114 oseb, nad 3 do 6 mesecev 88 oseb, do enega leta 71 oseb ter nad eno leto 91 oseb. Upoštevajoč določila družbenega dogovora o merilih za ugotavljanje podatkov o brezposelnosti smo ob koncu decembra 1983 evidentirali 241 dejansko nezaposlenih oseb, od tega 113 žensk ali 46,9 %. Motivi ostalih, ki so prijavljeni pri skupnosti (123), pa niso bili, da bi se vključili v delo.

Poklici iskalcev zaposlitve ne ustrezajo povsem zahtevam del in nalog v OZD, zato prihaja do strukturnega neskladja, ki se zlasti povečuje pri iskalcih zaposlitve iz družboslovnih usmeritev. Pri tem je potrebno poudariti, da se v letošnjem letu to strukturno neskladje še bolj kaže kot prejšnja leta, saj skoraj ni več potreb po likovnih tehnikah, arhitektih, socialnih delavcih, filozofih, zgodovinarjih, geografih, psihologih. Za rešitev tega problema bo potrebno razmišljati o povečanem obsegu dnevnih migracij ter predlagati ustrezne programe za preusposabljanje v deficitarne poklice.

Iz analiz je razvidno, da združeno delo zaposli približno pol manj delavcev kot v celoti načrtuje zaradi nerealnega načrtovanja, gospodarskih premikov, spremenjenih pogojev gospodarjenja, strukturnega neskladja med potrebami in iskalci zaposlitve.

Primanjkljaj delavcev je predvsem pri delavcih v kvivnarski, gradbeni, lesni, gostinski in turistični usmeritvi, velike potrebe so po ekonomskih in administrativnih delavcih (večje potrebe od števila prijavljenih), z višjo ali visoko šolo pa so deficitarni predmetni učitelji (tehnične vzgoje, gospodinjstva, glasbe), dipl. ing. elektrotehnike, dipl. ing. strojništva, dipl. ing. fizike itd.

Izrazito suficitarni so naslednji poklici: finomehanik, ročni stavec, PTT prometnik, zlatar, RTV mehanik, papirniški tehnik, likovni tehnik, gimnazijski maturant, socialni delavec, dipl. psiholog, dipl. inž. arhitekt, dipl. geograf, prof. angleščine, prof. slovenščine itd.

OZD rešujejo deficit kadra tako, da zaposlujejo delavce iz III. in IV. stopnje zahtevnosti z nižje kvalificiranim kadrom in z njihovim dodatnim usposabljanjem. Srečujemo se tudi s problemi, da se nekateri poklici začasno pojavljajo kot kadroviški deficit, hkrati pa so v večjem številu prijavljeni kot iskalci zaposlitve.

Vzroki za take pojave so lahko v neustreznem nagrajevanju in vrednotenju iskanih poklicev ali pa neugodni delovni pogoji.

2.4. Socialna varnost nezaposlenih ter priprava na zaposlitev

V skladu z zakonom o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti je v letu 1983 pridobilo pravico do denarnega nadomestila 85 oseb, medtem ko jih je 26 to pravico pridobilo že v letu 1982. Pravico do denarne pomoči je imelo 42 oseb, od tega 18 iz leta 1982. Osnovni razlogi za prejemanje denarnega nadomestila so: prenehanje dela za določen čas, odjava obrti, pripravništvo za določen čas ipd.

Na dolžino časa prejemanja denarnega nadomestila oziroma pomoči pa so vplivali sledeči razlogi: porodniške pri ženskah, zdravstvene ovire, suficitarnost poklicev ipd. Za zagotavljanje teh pravic brezposelnih oseb in republiške solidarnosti na tem področju je skupnost potrebovala 6.683.000 din, kar predstavlja ca. 30 % vseh sredstev, ki jih je skupnost združila za izvedbo celotnega programa.

V programe usposabljanja in preusposabljanja je bilo v letu 1983 vključenih 117 iskalcev zaposlitve, medtem ko jih je 31 pričelo z usposabljanjem že v letu prej. Za realizacijo programa usposabljanja je skupnost potrebovala 1.187.000 din, poleg tega je na podlagi sprejetih sklepov angažiranih še 154.000 din, kar predstavlja skupaj vsa planirana sredstva za ta namen v celotnem letu.

Na strokovni komisiji pri skupnosti za zaposlovanje je bilo v letu 1983 obravnavanih 69 težje zaposljivih oseb, od tega jih je bilo 36 oseb napotenih v razne oblike usposabljanja ter 11 na oceno delazmožnosti v Zavod za rehabilitacijo invalidov. Od skupnega števila vključenih se je 25 oseb zaposlilo.

Za usposabljanje invalidnih oseb v letu 1983 je skupnost potrebovala 1.598.000 din, za invalidne osebe, ki so začele z usposabljanjem že v letu 1983 in ga nadaljujejo še v letu 1984, je angažiranih še 361.000 din.

3. URESNIČEVANJE NAČRTOV ZAPOSLOVANJA V LETU 1983

Na podlagi statistične ankete RAD-30 z naslovom »Uresničevanje načrta zaposlovanja v letu 1983 za obdobje januar—december« je bilo v obdelavo vključenih 82,2 % vseh OZD z 93,4 % vseh zaposlenih v občini.

Tako visoko zajeetje nam omogoča dokaj zanesljiv vpogled v izvajanje načrtov zaposlovanja ter trendov, ki se pri tem pojavljajo.

3.1. Pripravništvo

Organizacije združenega dela so do konca leta 1983 zaposlile 510 pripravnikov, in sicer 45 na drugi stopnji strokovne izobrazbe, 11 na tretji, 32 na četrti, 245 na peti, 56 na šesti in 121 na sedmi stopnji strokovne izobrazbe. Od vseh zaposlenih pripravnikov je bilo 200 (39,2 %) sprejetih za določen čas. Kot pripravnike so OZD zaposlile 259 (50,8 %) lastnih kadrovskih štipendistov.

V gospodarskih panogah so OZD zaposlile 422 pripravnikov, od tega 133 za določen čas (31,5 %), v negospodarskih pa 88, od tega 67 za določen čas (76,1 %). Od posameznih področij izstopa v občini industrija in rudarstvo,

kjer se je zaposlilo 295 pripravnikov ali 57,8 % od vseh, od tega je bilo 80 (27,1 %) sprejetih za določen čas ter 175 (59,3 %) lastnih kadrovskih štipendistov; finančne, tehnične in poslovnne storitve, kjer se je zaposlilo 70 pripravnikov ali 13,7 % od vseh, pri tem pa 33 za določen čas (47,1 %); izobraževanje, znanost in kultura, kjer se je zaposlilo 58 pripravnikov ali 11,4 % od vseh, od tega 38 za določen čas (65,5 %). V večini OZD so zaposlili po enega ali dva pripravnika.

Večje število pa so sprejeli: Litostroj, TOZD Proizv. ulitkov in modelov (16), Iskra IEZE Lj. Stegne, DSSS (10), Iskra Široka pčtrošnja, Škofja Loka, TOZD TV Pržanj (17), od tega 9 za določen čas, Iskra Elektrozveza, TOZD Radioelektroni in navigacijski sistemi (14), Iskra Avtomatika, TOZD Tov. avtomat. in varilnih naprav (11), Lek, tov. farm. in kem. izdelkov Lj., DSSS (12), Lek, TOZD Farmacija (18), od tega za določen čas 15, Litostroj, TOZD Prodaja (10), Iskra avtomatika, TOZD Sistemi (14). V večini omenjenih organizacij so zaposlili lastne kadrovske štipendiste.

Zaposlovanje pripravnikov po obsegu ustreza usmeritvam iz samoupravnega sporazuma o usklajevanju letnih načrtov zaposlovanja. Kot negativno pa se pri zaposlovanju pripravnikov kaže velik odstotek zaposlovanja za določen čas.

Posamezne OZD na tak način nadomeščajo primanjkljaj delavcev, hkrati pa ne sprejemajo nobenih obveznosti po opravljeni pripravniški dobi. To pa nikakor ni bil smisel določbe v sporazumu, ki teži k izboljševanju izobrazbene strukture zaposlenih ter zagotavljanju ustreznega dela izobraženi mladini. Prav tako pa bo povečanje števila iskalcev zaposlitve po uspešno opravljeni pripravniški dobi vplivalo na obseg potrebnih sredstev za socialno varnost.

3.2. Pogodbeno delo

V združenem delu je bilo sklenjenih 878 (indeks 92,3) pogodb o delu, od tega 197 pogodb nad 60—90 dni v letu. V gospodarskih panogah je bilo sklenjenih 510 (indeks 81,5) pogodb o delu. Pri tem je bilo opravljenih 176.481 ur (indeks 78,0), od tega v negospodarstvu 71.588 ur (indeks 81,8). V primerjavi z letnim delovnim fondom zaposlenih je bilo po pogodbah o delu opravljenih 0,2 % delovnih ur.

Kot najpogostejši razlog za sklepanje pogodb o delu navajajo OZD premajhen obseg dela za polno zaposlitev delavcev oziroma stroškovna neracionalnost pokrivanja teh del v rednimi oblikami zaposlitve (62 odgovorov), bolniške ali druge daljše odsotnosti delavcev (27 odgovorov), izvenprogramski dela oziroma naloge (14 odgovorov), pomanjkanje delavcev določenih poklicev, delavcev s posebnimi znanji oziroma neuspešni razpisi (39) odgovorov.

V primerjavi z letom 1982 se je obseg pogodbenih del zmanjšal za 7,7 % v družbenem sektorju, pri tem pa tudi opravljeno število ur za 22 % (v gospodarstvu za 24,5 %, v negospodarstvu za 18,2 %). Zmanjševanje pogodbenega dela pa je tudi vrednostno, saj nam podatki SDK — za leto 1982 in 1983 v gospodarstvu kažejo, da je obseg izplačil nominalno za 22,5 % manjši kot v letu 1982.

OZD, ki izstopajo po večjem številu pogodb o delu, so: Iskra Telematika Kranj TOZD MSO Lj. (23), Slovin Slovenjavo TOZD Vinarstvo (12), Obrt-Oprema (17), Varnost TOZD Varovanje premoženja Lj. Šiška (24), Croatia Zagreb — Predstavništvo (32), Iskra Avtomatika Lj. TOZD Sistemi (14), ŽG ŽŠC Lj. TOZD Železniška srednja šola (16), ZD Lj. TOZD Osnovnega zdravstvenega varstva Šiška (22).

Na področju pogodbenega dela je iz zbranih podatkov možno ugotoviti, da se usmeritve iz resolucije in samoupravnega sporazuma o usklajevanju letnih načrtov zaposlovanja uresničujejo.

Pri obravnavah problematike pogodbenega dela v OZD je umestno ugotoviti tudi, kako se pri tem izvajajo določbe zakona o delovnih razmerjih. Zakon namreč določa, kdaj je možno za opravljanje občasnih del skleniti pogodbe o delu in jih časovno omejuje.

Z vidika skupnosti za zaposlovanje je še posebno pomemben 217. člen, ki zavezuje vse OZD, da za delo po pogodbah lahko sprejmejo nezaposleno ali delno zaposleno osebo, druge osebe pa samo, če skupnost za zaposlovanje ugotovi in pisмено sporči, da ni prijavljenih ustreznih nezaposlenih ali delno zaposlenih oseb.

S spremembami in dopolnitvami zakona o delovnih razmerjih je med prehodne in končne določbe vključena v 59.

členi možnost, da do 31. julija 1984 lahko OZD sklepajo pogodbe o delu nad 60 do 90 dni v koledarskem letu, če tako delo odobri pristojni organ skupnosti za zaposlovanje v posebej upravičenih primerih, ko to zahtevajo objektivne okoliščine.

Medtem ko lahko ugotovimo, da so OZD dosledno izvajale 59. člen zakona o delovnih razmerjih v tistem delu, ki se nanaša na pogodbeno delo nad 60 do 90 dni (22,4 odstotka), glede izvajanja 217. člena pa nam podatki kažejo, da je bilo okoli 77,6 % sklenjenih pogodb o delu do 60 dni na podlagi prijave OZD, posredovano s strani skupnosti potrebno predhodno mnenje. Kljub temu pa se kaže zahteva v prihodnjem obdobju od vseh odgovornih v OZD več doslednosti pri izvajanju zakona.

3.3. Nadurno delo

V letu 1983 je v občini 12.491 delavcev opravljalo delo preko polnega delovnega časa (nadure), od tega 3.230 delavcev, ki so opravili od 30—48 ur mesečno. Skupno je bilo opravljenih 1.634.066 nadur, pri čemer je bilo v negospodarstvu opravljenih 110.144 ur ali 6,7 % vseh nadur. Po področjih je bilo največ nadur v industriji in rudarstvu — 991.220 (60,7 % od vseh opravljenih nadur), prometu in zvezah 203.975 (12,5 %) in stanovanjsko-komunalni dejavnosti 119.095 (7,3 %).

Glede na letni delovni fond zaposlenih je bilo v nadurah opravljeno 2,0 % delovnih ur.

Za uvedbo nadurnega dela so se v OZD najpogosteje odločali zaradi bolniških izostankov (43 OZD) ter povečane obsega dela (32 OZD).

Otseg nadurnega dela se je v letu 1983 zmanjšal v primerjavi z enakim obdobjem 1982.

V letu 1982 je 13.059 delavcev opravljalo nadurno delo, v letu 1983 pa 12.491 delavcev, kar pomeni zmanjšanje za 4,3 %. Pri tem je bilo opravljenih 1.634.066 nadur oziroma 9,5 % manj kot v letu 1982.

Povečan obseg nadurnega dela je bil le v stanovanjsko-komunalnem področju (indeks 103,4), v vseh ostalih področjih pa se je zmanjšal.

Letni podatki SDK kažejo na vrednostno povečanje nadurnega dela v gospodarstvu, in sicer so bila izplačila za nadure v letu 1983 nominalno sicer večja za 10,8 % kot v enakem obdobju 1982, vendar realno v upadanju.

Največ nadur je bilo opravljenih v naslednjih organizacijah: Litostroj Lj. TOZD proizvod. obdelovancev (34.831), Litostroj TOZD Montaža (46.255), Avtomontaža Lj. TOZD Tovarna vozil (33.123), Iskra Široka potrošnja Škofja Loka TOZD TV Pržanj (77.814), Iskra Elektrozveze Lj. TOZD TTS Lj. (30.159), Lek Lj. TOZD Farmacija (72.232), SGP Stavenik Koper TOZD Gradbeno operativna Lj. (41.331), Integral LPP TOZD Mestni potniški promet (145.680) itd.

Zmanjševanje obsega nadurnega dela v globalu kaže, da združeno delo uresničuje sprejete usmeritve.

3.4. Zaposleni delavci, ki izpolnjujejo pogoje za upokojitve

Po podatkih, ki so jih posredovale OZD, je bilo konec decembra 1983 v delovnem razmerju 43 delavcev, ki so izpolnjevali pogoje za upokojitve. V gospodarskih OZD je zaposlenih 31 delavcev, v negospodarskih pa 12 z izpolnjenimi pogoji za upokojitve. Po področjih jih je največ v industriji (20), stanovanjsko-komunalni dejavnosti (7) ter izobraževanju (10).

Psklicna struktura je različna, kot npr.: čuvaj (4), delavec brez poklica (4), finančni tehnik (3), ekonomski tehnik (3), razredni učitelj (2), dipl. strojni inž. (2), dipl. oec. (3), ak. gl. pianist (2).

Največ delavcev, ki izpolnjujejo pogoje za upokojitve, je zaposlenih v:

KOT Tcvarna kovinskega okovja Tacen (4), Iskra IEZE Lj. Stegne DSSS (2), Slovin Slovenijavino Lj. TOZD Vinarstvo (5) ter TZ Litostroj Lj. TOZD Inštitut za razisk. in projekt. Lj. (2).

3.5. Dodatno zaposlovanje do ene tretjine polnega delovnega časa v drugi OZD

Zakon o delovnih razmerjih v 74. členu opredeljuje, da sme delavec, ki dela poln delovni čas, izjemoma delati še v eni temeljni organizaciji, vendar največ tretjino polnega delovnega časa po poprejšnjem soglasju organov uprav-

ljanja obeh organizacij, in sicer kadar gre za dela oziroma naloge:

— strokovnjakov, katerih sodelovanje je iz strokovnih razlogov nepogrešljiva strokovna pomoč pri proučitvi, urejanju in izvajanju za temeljno organizacijo zahtevnejših ali pomembnejših nalog ali vprašanj, če ne gre za avtorska dela;

— v temeljni organizaciji v izobraževalni in kulturni dejavnosti, kjer je smotno sodelovanje strokovnjakov s prakso;

— strokovnjakov, glede katerih je koristno, da se na tak način zagotovi njihovo sodelovanje pri znanstveno-raziskovalnem delu, če ne gre za avtorska dela;

— pri sodelovanju v delu raznih stalnih kolegijskih teles, narava dela pa zahteva sodelovanje strokovnjakov.

Po podatkih OZD je v letu 1983 delalo do ene tretjine delovnega časa v drugi OZD 127 delavcev ali za 1,6 % več kot v enakem obdobju 1982 (125). Pri tem je bilo opravljenih 47.131 delovnih ur ali za 8,4 % manj kot 1982. V primerjavi z letnim delovnim fondom zaposlenih je bilo na ta način opravljenih 0,06 % delovnih ur.

Zanimivo je, da večina delavcev opravlja do ene tretjine delovnega časa v negospodarskih organizacijah (124 ali 97,6 % od vseh), prav tako je tudi opravljenih ur največ v negospodarstvu (46.671 ali 99,0 % od vseh).

Po področjih prednjači izobraževanje, znanost in kultura z 98 delavci (77,2 %). Med OZD imajo največ tako zaposlenih delavcev v glasbeni št. Franc Šturm (29), Litostroju TOZD Srednja šola tehniških strok Ljubljana (50), univerzi Edvarda Kardelja, Višja tehniška varnostna šola Ljubljana (15), KC TOZD Specialistično-hospitalni oddelk Emona Lj. (8) ter UKC Lj. TOZD Interna klinika dr. P. Deržaja Lj. (6).

Čeprav opravljen obseg dela glede na celoten razpoložljivi delovni fond ni posebej velik, pa naraščanje te oblike dela v združenem delu lahko delno pojasnimo kot kompenzacijo za zmanjševanje obsega nadurnega in pogodbenega dela.

Pri ugotavljanju izkoriščenosti delovnega časa je potrebno torej upoštevati tudi dodatno delo do ene tretjine delovnega časa v drugi OZD.

3.6. Izmensko delo

Pomemben ekonomski kazalec, vsaj kar se tiče izkoriščenosti osnovnih sredstev, ki ima neposreden vpliv na obseg zaposlenosti, je izmensko delo. S povečanjem obsega izmenskega dela se v sedanjih pogojih gospodarske stabilizacije iščejo možnosti za dodatno zaposlovanje delavcev in dviganje produktivnosti.

V celotnem združenem delu občine dela po podatkih OZD v eni izmeni 75,7 % vseh zaposlenih, 16,8 % v dveh izmenah, 2,8 % v treh izmenah ter 3,9 % v turnusu. V gospodarskih panogah dela v eni izmeni 75,8 % vseh zaposlenih, v dveh izmenah 16,9 %, v treh izmenah 3,0 % ter v turnusu 3,5 % zaposlenih. V negospodarstvu pa dela v eni izmeni 75,4 % delavcev, v dveh izmenah 16,0 %, v treh izmenah 1,2 % ter v turnusu 7,5 % zaposlenih delavcev.

Med posameznimi področji izstopa v pozitivni smeri gostinstvo in turizem, kjer dela v eni izmeni 54,6 % delavcev, v dveh izmenah 43,1 % ter 1,6 % v turnusu.

3.7. Izpolnjevanje minimalnih standardov pri zaposlovanju

Vprašanje, ali OZD pri zaposlovanju novih delavcev izpolnjujejo pogoje minimalnih standardov po samoupravnem sporazumu o usklajevanju načrtov zaposlovanja, je bilo razdeljeno na tri dele, in sicer na:

- bivalne (stanovanjske) pogoje,
- organizacijo prehrane,
- ostale pogoje.

V zvezi z vprašanjem o zagotavljanju bivalnih pogojev 59 OZD ni dalo odgovora. Od 299 odgovorov pa je 71,2 % OZD ocenilo, da izpolnjujejo pogoje v celoti, 28,8 % pa je mnenja, da teh pogojev ne zagotavlja.

OZD v gospodarstvu rešujejo bivalne pogoje ustreznejše kot v negospodarstvu. V celoti izpolnjujejo pogoje 78,7 % OZD (negospodarstvo 43,7 %), ne izpolnjujejo pa 21,3 % OZD (negospodarstvo 56,2 %).

Organizacija prehrane je bolj zadovoljiva, saj 87,8 % OZD v celoti zagotavlja te pogoje, 12,2 % OZD ne zagotavlja pogojev organizirane prehrane. Tudi na tem pod-

ročju je urejenost boljša v gospodarskih OZD kot v negospodarskih.

Čeprav je aktualnost zagotavljanja minimalnih standardov nekoliko zmanjšana zaradi upočasnjene rasti zaposlovanja oziroma manjšega priseljevanja, pa le zaskrbljuje dejstvo, da je še vedno vrsta OZD, ki na tem področju niso praktično nič napravile. V teh OZD bo potrebnost v bodoče še bolj pretehtati upravičenost dodatnega zaposlovanja.

3.8. Kratka informacija o štipendiranju za leto 1983 v občini Ljubljana-Siška

Tretje leto teče, kar so bili sprejeti novi dopolnjeni samoupravni sporazumi o štipendiranju in drugo leto, kar ob akcijah usklajevanja letnih načrtov zaposlovanja vključujemo tudi usklajevanje planiranja štipendij. Ta prizadevanja že kažejo rezultate.

Dč preteklega leta smo opazili upad kadrovskega štipendiranja, naraščanje nepodeljenih štipendij ter nizko kvalifikacijsko strukturo (predvsem na III. in IV. stopnji zahtevnosti).

V lanskem letu so se ti negativni trendi spremenili. Kaže se celo povečanje števila razpisanih štipendij. V občini Šiška je bil za šolsko leto 1983/84 748 razpisanih štipendij, za šolsko leto 1984/85 pa jih je v skupnem razpisu 796. Pričakujemo, da bo nekaj organizacij štipendije razpisalo tudi še samostojno.

Aktivnih kadrovskega štipendistov v občini Šiška je 1113. Število nepodeljenih štipendij je v primerjavi s šolskim letom 1982/83 manj. (V letu 1982/83 — 204, 1983/84 pa 153). Iz tega lahko sklepamo, da je bil lanski razpis, razen za izrazite deficitarne poklice, realiziran za razliko od prejšnjih let, ko smo opazili fiktivne razpise.

Še vedno pa obstajajo nekatera neskladja. Primerjava med razpisom in namerami v okviru mesta kažejo, da imamo za usmeritve v kmetijstvu, računalništvu, naravoslovju in matematiki premalo razpisanih štipendij.

Najvišje število razpisanih štipendij v Ljubljani bo v kovinsko-predelovalni industriji (1126), kar je trikrat več kot je namer. Podobno je v metalurški, živilski in rudarski usmeritvi. Občutno več izobraževalnih namer kot je razpisanih štipendij opažamo v kmetijstvu, naravoslovju in matematiki, pedagogiki, kulturi, geodeziji, grafiki, farmaciji in zdravstvu. V ostalih usmeritvah je razmerje kolikor toliko usklajeno.

Odnos med proizvodnimi in neproizvodnimi poklici je že v preteklem letu presegel usmeritev 70 : 30 v prid proizvodnim, v letošnjem letu je to še izraziteje, zato obstaja bojazen, da prehajamo v drugo skrajnost, enostransko kadrovske reprodukcije in tudi socialno diferenciacije. Z akcijo strokovne službe je potrebno animirati organizacije še za višji razpis, zlasti v OZD, ki ne štipendirajo in tistih, ki so nosilke razvoja v občini in premalo štipendirajo. Opredeliti je potrebno vzroke za takšno stanje ter širšo javnost opozoriti na morebitne pojave zaprtosti. Posebej bo potrebno animirati obrtnike, ker se praktično v razpis ne vključujejo.

Združeno delo bo potrebno opozoriti, da prične s štipendiranjem tudi za neproizvodne poklice.

Tudi mestna izobraževalna skupnost se je v zadnjem trenutku odločila, da ne bo razpisala nobene štipendije. Tako v Ljubljani ni niti ene razpisane štipendije za pedagoške poklice.

Ta neskladja se delno lahko korigirajo s štipendijami iz združenih sredstev, le da so do te štipendije upravičeni le učenci in študentje z nižjimi dohodki. V tem šolskem letu v občini Šiška prejema štipendijo iz združenih sredstev 198 štipendistov, do dopolnilne štipendije h kadrovski pa je upravičeno 87 štipendistov. Večina izhaja iz družin, ki imajo dohodek na družinskega člana do 4.300 din (182). Povprečna višina štipendije iz združenih sredstev je za srednje približno 2.300 din, za visoke pa 2.800 din. Višina štipendije iz združenih sredstev je odvisna od dohodka na člana družine, od kraja šolanja in uspeha. Giblje se od 574 din (4 % povpr. doh. v SRS v letu 1982) in 9.480 din (odličen študent brez dohodka, ki se šola izven kraja stalnega bivališča z dodatkom za stroške študentskega doma). Seveda so te štipendije le prehodne — za tisti čas, dokler si ti učenci oziroma študenti ne uspejo pridobiti kadrovske štipendije. Strokovna služba skupnosti za zaposlovanje obvesti vse štipendiste o prostih kadrovskih štipendijah.

V preteklem letu se je uspelo preusmeriti le 10 kandidatov, čeprav bi glede na nizke dohodke ravno ti morali imeti prednost pri pridobitvi kadrovske štipendije. Delno je temu razlog ta, da se izobražujejo za neproizvodne poklice, za katere je razpisano malo kadrovskih štipendij, delno pa tudi ta, da kadrovske službe ne poznajo dovolj določil samoupravnega sporazuma o štipendiranju in zavrnejo kandidata, češ da štipendijo že ima.

Primerjava med razpisom kadrovskih štipendij in izobraževalnimi namerami v letu 1984 v občini Šiška

Za leto 1984 se je v občini Šiška odločilo 1046 osnovnošolcev za nadaljevanje šolanja v različnih programih usmerjenega izobraževanja. Za isto obdobje so delovne organizacije v občini Šiška razpisale 635 kadrovskih štipendij do vključno V. stopnje šolanja, za VI. in VII. stopnjo pa je razpisanih 161 štipendij. To pomeni, da bi z njimi pokrili 60,7 % možnih potreb, če bi se vsi učenci občine Šiška odločili za štipendije v njihovi občini.

Pč stopnji zahtevnosti šolanja je največ štipendij namenjenih IV. in V. stopnji, presenetljivo veliko pa jih je razpisanih tudi za VII. stopnjo (114), za VIII. stopnjo pa ni razpisane nobene.

Pri pregledu in primerjavi števila nameranih vpisov v srednje šole po usmeritvah in številu štipendij za posamezne usmeritve pa je za Šiško značilno:

1. Največ učencev se namerava šolati za poklice kovinsko-predelovalne usmeritve (118) in za to področje je razpisano tudi največ štipendij. Za prvih pet stopenj jih je razpisanih kar 393.

2. Za šole ekonomske usmeritve se je odločilo 115 učencev, vendar pa je za srednje šole namenjeno le 31 štipendij.

3. Elektrotehniška usmeritev je tretja najbolj oblegana s strani učencev občine Šiška. Tu je razmerje le navidezno boljše, saj je več kot polovica štipendij namenjena študiju na VI. in VII. stopnji, tako da za srednjo šolo ostane borih 59 štipendij za 133 učencev.

To so usmeritve, na katerih se namerava šlati največ osnovnošolcev iz Šiške in videti je, da bo štipendij premalo, razen seveda na kovinsko-predelovalni usmeritvi.

Za vse ali skoraj vse učence pa bi lahko priskrbeli štipendije za usmeritve kot so: živilska, gozdarska, tekstilno-tehnološka in obutvena, kemijska in metalurška. Za metalurško usmeritev je na voljo precej štipendij, vendar pa nihče od osnovnošolcev ne namerava v te šole.

Slabše ali celo zelo slabo pa je s kmetijsko panogo. V družbenih dokumentih je prioriteta panoga, ki je pomembna za stabilizacijo, vendar pa vsaj v občini Šiška za njo ni zanimanja, niti s strani učencev (3) niti s strani delovnih organizacij. V občini namreč ni razpisana niti ena štipendija za to področje šolanja.

Delovne organizacije v občini Šiška »očitno« ne bodo potrebovale niti kadrov iz usmeritev: zdravstvo, kultura, pedagoška, družboslovna in naravoslovno-matematična, saj sta razpisani le dve štipendiji — ena za naravoslovno-matematično usmeritev in ena za zdravstvo.

Če primerjamo namere učencev iz Šiške z namerami ljubljanskih učencev, vidimo, da se vsaj prva štiri mesta po številu odločitev ujemajo. Največ se jih je tako v Šiški kakor tudi v Ljubljani odločilo za elektrc usmeritev, takoj za njo sledijo kovinsko-predelovalna, ekonomska in družboslovna ter upravno-administrativna usmeritev.

ZAKLJUČKI IN PREDLOGI

1. Na osnovi zbranih podatkov lahko ocenjujemo, da se v združenem delu večina usmeritev iz resolucije in samoupravnega sporazuma o usklajevanju letnih načrtov zaposlovanja ustrezno uresničujejo:

- stopnja rasti zaposlenosti presega za 0,6 % z resolucijo opredeljeno rast (za 1,0 %), ne dosega pa načrtov zaposlovanja v OZD, ki se ob koncu leta marsikje kažejo kot nerealni (povprečna letna rast je znašala glede na enako obdobje lani 1,6 % v družbenem sektorju). Na porast števila so vplivale tudi nekatere priselitve nekaterih OZD v občino;

- število iskalcev zaposlitve se je v primerjavi s stanjem ob koncu leta 1982 zmanjšalo (za 37 oseb);

- zaposlovanje pripravnikov je po obsegu usklajeno z usmeritvami iz samoupravnega sporazuma o usklajeva-

nju letnih načrtov zaposlovanja (510). Pri zaposlovanju pripravnikov je bilo 39,2 % sprejetih za določen čas:

- pogodbeno delo je tako po obsegu (indeks 92,3) kot po izplačilih za opravljeno delo v upadanju (indeks 77,5);
- nadurno delo je po obsegu v upadanju (indeks 82,6), izplačila za nadure pa so nominalno nekoliko večja;

- med zaposlenimi je vse manj delavcev, ki že izpolnjujejo pogoje za upokoje (43);

- v združenem delu se proučujejo možnosti za povečanje obsega izmenskega dela, ki je zaenkrat še precej nerazvito;

- večina OZD zagotavlja pri zaposlovanju novih delavcev pogoje minimalnih standardov;

- pozitivni trend se kaže v politiki štipendiranja, pri čemer se povečuje število razpisanih kadrovskega štipendij. 2. Sestavni del obravnav periodičnih obračunov mora v združenem delu postati tudi problematika zaposlovanja predvsem z vidika uresničevanja lastnega načrta oziroma samoupravnega sporazuma o usklajevanju letnih načrtov zaposlovanja.

3. V vseh tistih OZD, kjer bistveno odstopajo od uresničevanja sprejetih usmeritev, bodo organi skupnosti v povezavi z ostalimi odgovornimi dejavniki v občini ocenili ta odstopanja in predlagali potrebne ukrepe za odpravo teh pomanjkljivosti.

4. Akcijo sprejemanja sporazuma je potrebno organizirati tako, da bodo k sporazumu pristopile tudi tiste OZD, ki ga v letu 1983 niso sprejele.

Letni načrt zaposlovanja za leto 1984 v občini Šiška

Občinska resolucija v občini Šiška predvideva rast zaposlenosti najmanj 1,0 %, pri tem je rast družbenega proizvoda planirana 1,5 % in 0,5 % rast produktivnosti.

Potrebe po kadrih glede na občinsko resolucijo 1984 (najmanj 1,0 %) predstavlja 360 dodatnih potreb in 910 nadomestnih potreb (2,5 % vseh zaposlenih), torej 1.270 potreb. To pomeni, da bo razlika med prilivom in potrebami negativna (—162) z ozirom na večje potrebe OZD (1.270) in prilivom (1.108). Ob ugodni strukturi kadrov bi se celotni priliv lahko zaposlil.

Vendar tudi v letu 1984 pričakujemo določena strukturna neskladja med potrebami in prilivom, in s tem bo en del potreb zaradi premajhnega priliva ostajal še vedno nepokrit (deficitarni profili), po drugi strani pa se določen del priliva brez predhodne preusposobitve ne bo mogel zaposliti (suficit).

Iz letnih načrtov zaposlovanja za leto 1984 so OZD načrtovale povprečno stopnjo rasti zaposlovanja za 4,2 %.

Potrebe po delavcih za nedoločen in določen čas (nadomestne in dodatne vključno s fluktuacijo) je 1.402, po pripravnikih (dol. in ned. č.) pa 442 oziroma 25,6 % za določen čas. Skupne potrebe po delavcih in pripravnikih so 1.844.

OZD predvidevajo 49 (44,9 % s strokovno izobrazbo) ekonomskih in tehnoloških presežkov delavcev.

Priliva iz šol bo v letu 1984 — 1.108 diplomantov pri katerih bo 71,8 % strokovnih kadrov od vključno II. stopnje navzgor.

Na podlagi letnih načrtov zaposlovanja z naslovom »Načrt zaposlovanja za leto 1984« (MK-LP/84) je bilo v obdelavo vključenih vseh OZD 65,5 % s 87,6 % vseh zaposlenih v občini, pri čemer so OZD planirale 4,2 % povprečno stopnjo rasti zaposlovanja.

Pri skupnosti za zaposlovanje smo z ostalimi podpisniki 23. čl. DD (sindikati, mladina) v mesecu februarju 1984 opravili usklajevanje pri tistih OZD, ki so najbolj odstopala od načrtovane politike, s ciljem odpraviti najbolj očitna neskladja.

Pri izboru OZD smo se naslonili na določene kriterije, ki v napovedih po posameznih kazalcih izkazujejo največja odstopanja. Uporabljeni so bili naslednji kriteriji:

1. OZD, ki izkazujejo nad 50 % večjo rast zaposlenosti od predvidene z občinsko resolucijo (če hkrati predvidevajo relativno manjšo rast dohodka na delavca od rasti dohodka).

2. OZD z izgubo (po podatkih SDK za 9 mesecev 1983), ki napovedujejo večje potrebe po novih delavcih.

3. OZD, ki v okviru napovedanih potreb od II. stopnje navzgor sploh ne predvidevajo zaposlovanja pripravnikov.

4. OZD, ki v okviru potreb po pripravnikih napovedujejo več kot 50 % njihovega vključevanja za določen čas.

V I. fazi je bilo izbranih 23 OZD, pri katerih je bila opravljena uskladitev.

Skupno število zaposlenih (po stanju 31. 12. 1983) v teh OZD je 6.709 delavcev.

Pri večini OZD predvidevajo večjo rast zaposlenosti od predvidene z občinsko resolucijo.

Vzroki, ki jih OZD navajajo so:

- povečan fizični obseg proizvodnje (Lek TOZD Farmacija),

- uvajanje novih programov, izvozne dejavnosti (TIKI, ISKRA ZMAJ, IMP-SKIP, ISKRA),

- krepitev razvojne službe (širitev plinskega omrežja mesta lj. Energetika TOZD Plinarna),

- aktiviranje novih zmogljivosti ter pokrivanje fluktuacije (Energetika TOZD Butan, TOZD Komunalna energetika),

- aktiviranje novih obratov, ki so se šele pred kratkim aktivirale (Litostroj TOZD Servis, TOZD Invest. vzdrževanje), ob tem potrebujejo specifične profile (serviser, vzdrževalec, proizvodni poklici),

- močnejša frekvenca (ob špicah) v mestnem potniškem prometu (Integral LPP TOZD Mestni potniški promet),

- zmanjševanje nadurnega dela z obliko rednega delovnega razmerja (SLO, LO),

- ukinjanje dela po pogodbi (Energetika, DSSS),

- reorganizacija Avtomontaže TOZD Grelnih naprav,

- prehod iz enozmenskega dela v dvozmensko (Dežnik, Litostroj).

Faza usklajevanja je stalna naloga in se bo nadaljevala celo leto v sodelovanju z ostalimi podpisniki 26. čl. DD.

Strokovna služba

PREDLOG SKLEPA IZVRŠNEGA SVETA

Izvršni svet je obravnaval poročilo o zaposlovanju v letu 1983 in načrt zaposlovanja za leto 1984 v občini Ljubljana-Šiška na svoji 109. seji dne 2. 4. 1984 in ga sprejel. Izvršni svet ugotavlja, da je načrt usklajen z resolucijo, zato predlaga skupščini, da ga obravnava in sprejme.

Izvršni svet